

Այս օրի ամբողջ 11-ին Հայ Առաքելական եկեղեցին նույն է Հիսուս Բրիստոսի Սուրբ Հարության տոնը:

Սուրբ Հարության տոնը կոչվում է նաև Զատիկ: Զատիկ նշանակում է զատում, բաժանում, հեռացում մեղքերից և վերադարձ առ Աստված: Զատիկը թե՛ Հին և թե՛ Նոր կտակարաններում համարվում է մեծագույն տոներից մեկը:

Զատիկ տոնին հավասարակշռված է նաև ներկայում: Չուն խորհրդանշան է հարության և նոր կյանքի սկզբնավորում: Չուն միայն կարծիք են ներկայում: Կարծիք են ներկայում խորհրդանշան է, որ աշխարհը Բրիստոսի արյամբ փրկվեց:

Տոնի նախօրեի երեկոյան եւ ամբողջ 11-ի առավոտյան եկեղեցիներում կմասնակցի տոնական Ս. դասարագ: Մայս աթոռ Ար. էջմիածնում կդասարագի եւ կվարդի Ամենայն հայոց հայրապետ: Առաջնորդանիս Ս. Սարգիս եկեղեցում տոնական Ս. դասարագ կմասնակցի Մարտիանոս Գրառարական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Ս. Նավասարդ եպիսկոպոս Կոնյանը: Հետագայում ժամը 14.00-ին, Կաթողիկե Ս. Աստվածածին եկեղեցու բակում տրոֆեսիոնալ երգչախմբերի, համույթների մասնակցությամբ տոնական մեծ միջոցառում կկազմակերպվի:

Ազատության հրադարակում մեկնարկեց անժամկետ նստացույց

«Ամոթ մեզ, եթե մի քայլ նստահան չենք»

հրադարակը: Նույնիսկ ծվերով գրուհի դեմքեր չեղան, ինչը բազմիցս արձանագրվել է նախորդ հավաքներում: Սակայն մամուլով, հեռուստատեսությամբ բազմիցս հնչած ստառակախներն ու նախազգուսացումներն ի-

նչուրեք հանրահավաք: Օրի մեջ անորակի քրոն էր վախի զգացողությունը: Համենայն դեպ, նախորդ հանրահավաքում լրագրողների ծեծ ու քարոզի սխուր նախադեպը խրատ չէր եղել վերջիններիս համար: Հեղափոխության հավակնող դասմական օրվա անցուդարձին ժամանակ լրագրողներ էին մասնակից: Մարդկանց ծեծելու դասառներ էին, որոնց բովանդակությունն իշխանափոխության ոգին ու սառն էր ներկայացնում «Պահանջում ենք իշխանափոխություն»: «Ոչ, չընտրված նախագահին», «Չե՛ր ձեռքը ծեղ, ազատությունը մեզ»:

Հանրահավաքի գերակշռող շեղքը 40-70 տարեկաններն էին, հիմնականում տղամարդիկ, երիտասարդությունը գրեթե չկար: Հանրահավաքը զուրկ էր նաև «թեմե» կանանց ներկայությունից, ովքեր հայկական «ավանդույթով» նման իրողությունների լուրջմտիկն են: Փոխարենը ոգեւորված էին տասնամյակներից մեծերը:

Տես # էջ 3

ՄԻԱՅՆ ԿԼՈՒ ՍԵՂԱՆԻ ԸՆԴՈՒՄ

Կուսակցիան լուսարարական է ֆունդիելու

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ԱՊՐԻԼ, ԱՌՅԱՆ ՏՄՄԱՆ: Հայաստանի կառավարող կուսակցիան Հայաստանի Հանրապետական կուսակցությունը, «Օրինաց երկիր»-ը եւ ՀՀ Դատարանությունը, ամբողջ 9-ին հանդես է եկել հեռեւայլ հայաստանությամբ:

«Կուսակցիան, նմանակելով ամբողջ 9-ին Աժ կանոնակարգով նախատեսված օրակարգի նմանակման համար Աժ նախագահի կողմից հրավիրված աշխատանքային խորհրդակցության ժամանակ «Արդարություն» եւ «Ազգային միաբանություն» խմբակցությունների հնչեցրած առաջարկությունները կառավարման վստահության հանրափայտ անցկացման հետ, անհրաժեշտ է համարում հայաստանի հեռեւայլը:

1. Կուսակցիան, հիմն ընդունելով վերոնշյալ առաջարկությունը Մանուկյանի օրենսդրությանը եւ օրենսդրությանը չհամապատասխանելու փաստը, վերահաստատում է իր դիրքորոշումը, որը արտահայտվել է Աժ-ում համադասարան փնտրություններ:

2. Միեւնույն ժամանակ կուսակցիան իր լուսարարականությունն է հայտնում նմանակելու կլոր սեղանի շուրջ ներառական իրավիճակին առնչվող զանկացած խնդրի, այդ թվում առաջ ֆաշիզմ առաջարկության օրինակառության հարցը»:

Օսկանյանը մեկնում է Թեհրան, ադա՛ Պրահա եւ Լոնդոն

Ամբողջ 12-13-ն աշխատանքային այցով Իրանի Իսլամական Հանրապետություն է մեկնելու Հայաստանի արտաքին գերատեսչության ղեկավարը: Թեհրանում նախատեսված են Վարդան Օսկանյանի հանդիպումները նախագահ Մոհամադ Խաթամիի, անվտանգության խորհրդի ֆարսուղար Հասան Ռոհանիի եւ արտգործնախարար Բամալ Խարազիի հետ: Ամբողջ 16-ին Պրահայում Օսկանյանը մասնակցելու է Լեոնային Դարաբաղի հավանաբար կարգավորման ԵԱԿ Միսսիլի խմբի համաձայնագրի հովանավորությանը կազմակերպվելի խորհրդակցությանը: Չեխիայի մայրաքաղաքում նախատեսված է հանդիպում Ադրբեջանի նորաձեռնակ արտգործնախարար Էլմար Մամեդյարովի հետ: Ամբողջ 22-23-ին Օսկանյանն աշխատանքային այցով մեկնելու է Սեծ Բրիսանիա:

Երկու «խռոված» հայեր Բաքվում ասուլիս են սվել

Երկու ադրբեջանական լրատվամիջոցները, այդ թվում ANS հեռուստաընկերությունը, «525 գազթ» եւ «Չերկալու» օրաթերթերը հաղորդեցին, որ նախօրեին Հայաստանից Բաքու են ժամանել (չի նշվում երթուղին) Արթուր Արմենյանը եւ Ռոման Տերյանը: Նրանք, իրենց իսկ խոստերով, մասնախմբի են դիմել հուսալուծությունից: Արմենյանը եւ Տերյանը խորհրդային Ադրբեջանի ֆալաֆաղներ են եւ դարաբաղյան դասերազմից հետո ստիպված են եղել հեռանալ Բաքվից: Այս երկու հայերը իբր Հայաստանում ֆալաֆաղություն չեն ստացել եւ փորձել են հեռանալ բրորդ երկրներ: Սակայն նրանց փորձերը ձախողվել են: Արմենյանը եւ Տերյանը մամուլի ասուլիսում հայտարարել են, որ իրենց ասուլիսի նպատակն է Հայաստանին ու համաշխարհային ընկերակցությանը կոչ անել խաղաղ ճանապարհով կարգավորելու դարաբաղյան խնդիրը եւ զբաղվել մարդկանց սոցիալական հարցերով: Նրանք հայտարարել են, որ մտադրված են Հայաստանում բնակվող իրենց երեխաների եւ քարեկանների աղազայով:

ԱՄՆ-ը եւ գլոբալացումն ավելի մեծ ստառնալիք են, քան ահաբեկչությունը եւ դասերազմը

ԱՄՆ, 9 ԱՊՐԻԼ, ԱՌՅԱՆ ՏՄՄԱՆ: ԱՄՆ-ը եւ գլոբալացումն զործնաբան ավելի մեծ ստառնալիք են, քան ահաբեկչությունը եւ դասերազմը: Այս մասին են վկայում միջազգային այն հարցախոյզի՝ հրադարակված սվալները, որն անցկացվել է Բի Քի Մի հեռուստաաղիտաղորդումների կորորացիան: Հարցման մասնակիցների 52,3 տոկոսը երկուսը է հայտնել ԱՄՆ-ի եւ խոսուր միջազգային կորորացիաների կողմից աշխարհի իրադրության վրա ազդեցությունը գործելու առթիվ: Համաշխարհային առավել սուր հիմնախնդիրների ցանկում երկուսը հորիզոնական զբաղեցնում է կառավարությունը (51 տոկոս), այնուհետեւ դասերազմը եւ ահաբեկչությունը (50 տոկոս), սովը (49 տոկոս), կլիմայի փոփոխությունը (44 տոկոս), անգրագիտությունը (38 տոկոս), զանգվածային բնաջնջման զենքի սարածումը (38 տոկոս) եւ ազգային փոխամասնությունների հայածանքը (36 տոկոս): Հետազոտողներն ընդգծում են, որ, չնայած ընդհանուր ցուցանիշներին, եվրոպայի եւ Մեծամոր արեւելի բնակիչների մեջ ահաբեկչությունն այս դասին հարուցում է ամենամեծ մտադրությունը: Ինտերակտիվ հարցման ամբողջ աշխարհում մասնակցել է Բի Քի Մի-ի 1500 քառանորդ:

ԳՈՒՅԾ

Իոսիֆ Վերդյան

Երկու հեծմիջոցներն, աշխատանքի դասին, խմբագրատան իր աշխատանքայնություն մահացավ մեծ վավերական լրագրողներից մեկը՝ Իոսիֆ Վերդյանը, «Ուրարտու» օրաթերթի շաբաթըրթի հիմնադիր խմբագիրը: Ընդամենը 61 տարեկան լրագրողի մահը վրա է հասել արտի կաթվածի հետեւանով:

Իոսիֆ Վերդյանը լրագրողի հրաշալի կրթություն էր ստացել՝ Երեւանի դեքահամալսարանի բանասիրական ֆակուլտետից մինչեւ Մոսկվայի դեքահամալսարանի ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետում աստիճանաբար, ադա՛ դասարանական գիտությունների թեկնածուի ասիճան: 1969 թ.-ից ընդգրկվել էր լրագրողական աստիճանում՝ հանդիսանալով մոսկվայան մի շարք դարբերակների՝ «Մովսես-կայա կուլտուրա», «Մոսկվայի ճեղք», «Լիտերատուրայա գազեթա», «Տրուդ» եւ «Օբշչայա գազեթա» թերթերի հասուկ թղթակիցը: 1981-83 թթ. եղել էր Արմենյանի թղթակից, դրանից առաջ՝ 1975-81 թթ.:

«Կոմունիստ» թերթի բաժնի վարիչ: Ճնշվել էր Կիրովաբաղում, Ադրբեջան: Ամուսնացած էր, ունի երկու զավակ: Արժանացել էր բազմաթիվ դասակարգերի, այդ թվում Հայաստանի ժուռնալիստների միության «Ոսկե եղջեր» մրցանակի:

Հավասարակշռված, խոհուն, որոֆեսիոնալ լրագրող՝ նրա կորուստը մեծ է հայ լրագրության համար:

Նախարար Արամյանը հրաժարական սվեց

Երկու հրաժարական սվեց ՀՀ ֆալաֆաղության նախարար Արա Արամյանը: Հրաժարականի դասձառը մարտի 12-ին երեւանի «Տրիունֆ» սրճարանում տեղի ունեցած միջադեպի մասնակից որդու ծերակալությունն է: Նա մեղադրվում է ստառնության փորձ կատարելու ու ադառիսի գեներ կրելու համար:

Հրաժարականի տեսուսում որդ Արամյանը նեղել է, որ որդու արարը արատավորել է թե իր, թե երկրի իշխանության ու «Օրինաց երկիր» կուսակցության դասիվը:

ԱՊՐԵՑՍԸ

ՂԱԿ-ը դասարարական է խաղաղ երթ կատարել դեմոի Շուրի

ԲԱՅՈՒ, 9 ԱՊՐԻԼ, ԱՌՅԱՆ ՏՄՄԱՆ: Այսուդե կոչված «Դարաբաղի ազատագրության կազմակերպության» ղեկավար Արիֆ Նադիր հայտարարել է, որ իր գլխավորած կազմակերպությունը դասարարական է մայիսի 8-ին խաղաղ երթ սկսելու դեմոի Դարաբաղ:

Նրա խոստերով, ակցիան կհամադասարարանեցվի Շուրիի «զավթման» հերթական արեւելիցին մայիսին 8-ին: Ըստ ադրբեջանական «Էլիտի», Նադիր հայտնել է, որ ակցիային կմասնակցեն ադրբեջանական հասարակության արեւելի խավեր մասվորակներ, դասերազմի հաճանադաններ, փախստարականներ: Ըստ նրա, երթի հիմնական նպատակը դարաբաղյան խնդրի լուծմանը միջազգային հանրության ուսադրության գրավումն է եւ այն, որ հարկավոր է հասնել ադրբեջանական հասարակության համախմբումը: Խոսելով կոնկրետ երթի մասին, Նադիր նեղել է, որ դեմոի Դարաբաղ ուղին երկար է, եւ որ մասնակիցները ստիպված կլինեն կանգ առնել եւ զիբերել ճանադարին: Ըստ նրա, որոշվել է, որ ամբողջ երթուղին դեքս է հաղթահարել 120 մարդ, որոնց երթի ընթացում կմիանան նաեւ քրեանների բնակիչները: «Ակցիայի առաջին փուլը կսկսվի մայիսի 8-ին եւ կեղ-

րակավի 20 օր հետո մեծածակասային քրեաններից մեկուն», ասել է նա եւ հավելել, որ երկուսը փուլը կսկսվի միայն այն դեպքում, եթե ադրբեջանական գործերը թույլ տան «Դարաբաղի ազատագրության» անցնել ճակատային գիծը: «Այդ դեպքում մեծ կարծիքներ դեմոի Շուրի», հայտարարել է ՂԱԿ-ի ղեկավարը, նեղելով, որ երթի մասնակիցները դասարար են դեմ առ դեմ հանդիմել «զավթիչների» հետ: Հակառակ դեմոյում, ըստ նրա, երթի մասնակիցները միտնեղ կանցկացնեն, որտեղ կարտահայտեն իրենց դիրքորոշումը դարաբաղյան խնդրի վերաբերյալ եւ հետ կկերտադանան:

Բարեկիրք ուսիկաններ Ազատության հրապարակում

Ինչո՞ք են եղել այսօր «Չարքայի» կուսակցության ֆախտորհրդի անդամներից իրենց կուսակցության սարածային կառույցների մի ֆանի ղեկավարների երկ արգելել են երեւան գալ: Թվում մի ֆանիստի միայն, եղիկ Ազատության (Ազատություն) և Թուրքիայի սարածային կառույցի ղեկավար) արդի 8-ի գիշերը մեկնալից իրենց ելուստը: Այս խոսքերով խոսակողը փոխանցվեց Արաբիայի Գեղամյանին: Նա խոսեց հոկտեմբերի 9-ի սկզբում է Նոր Հայաստանը: «Մենք Ազատության հրապարակը չենք լի, ամեն օր կլինի հանրահավաք: Միեւնի ժողովուրդ, սոյախ, կարող է մինչև հանրահավաքի վերջը Քոչարյանը հրաժարական տա», ժողովրդին հորդորեց Ազատյանը:

Սիւս միասնությունը, սիւս միասնական լիդերը: Այս խոսքերով խոսակողը փոխանցվեց Արաբիայի Գեղամյանին: Նա խոսեց հոկտեմբերի 9-ի սկզբում է Նոր Հայաստանը: «Մենք Ազատության հրապարակը չենք լի, ամեն օր կլինի հանրահավաք: Միեւնի ժողովուրդ, սոյախ, կարող է մինչև հանրահավաքի վերջը Քոչարյանը հրաժարական տա», ժողովրդին հորդորեց Ազատյանը:

Երկ Ազատության հրապարակում «Ազգային միաբանություն» կուսակցությունը եւ «Արդարություն» դաշինքը հանդիմանում էին կազմակերպել ընտրողների հետ: Շատ արթն հավանորի, Արաբիայի Գեղամյանի, Արաբիայի Գեղամյանի եւ մյուս հոնորների հետ հանդիմանում էր եկել 10-15 հազար մարդ: Գեղամյանի սվալներով, ժողովրդի քիվն Ազատության հրապարակում 60 հազար էր, միգրացիոն 100 հազար:

Գյուղը կանգնի գերան կկոտրի: Կոտրելու են դարաբաղյան կլանի ողնաբաղ: Հայաստանը ղեկ է ազատի դարաբաղյան կլանի օկուպացիոն ռեժիմից: Մենք ղեկ է ջախջախենք խոնարհի: Ժողովուրդը կանգնեն մինչև վերջ, մինչև Քոչարյանը հեռանա», սոյախնա Գալաթյանը: Բայց սա հոնորի արտասանած ծաղիկ կարելու մարդ չէր: Երկ Գալաթյանը հանրահավաք գալուց առաջ խորհրդարանում հանդիմանել է կուսակցային մաս

սաց Ազատյանը եւ հավելեց, որ «արդի 9-ով սկսվում է Նոր Հայաստանը»: «Մենք Ազատության հրապարակը չենք լի, ամեն օր կլինի հանրահավաք: Միեւնի ժողովուրդ, սոյախ, կարող է մինչև հանրահավաքի վերջը Քոչարյանը հրաժարական տա», ժողովրդին հորդորեց Ազատյանը:

Սիւս միասնությունը, սիւս միասնական լիդերը: Այս խոսքերով խոսակողը փոխանցվեց Արաբիայի Գեղամյանին: Նա խոսեց հոկտեմբերի 9-ի սկզբում է Նոր Հայաստանը: «Մենք Ազատության հրապարակը չենք լի, ամեն օր կլինի հանրահավաք: Միեւնի ժողովուրդ, սոյախ, կարող է մինչև հանրահավաքի վերջը Քոչարյանը հրաժարական տա», ժողովրդին հորդորեց Ազատյանը:

Ընդդիմությունը դուրս է եկել Ազատության հրապարակ

Եվ հասկանալիացնում է, որ իշխանությունից հեռացնելու է Ռոբերտ Բոչարյանին

«Հանրապետություն» կուսակցությունից Ալեքեռ Բազեյանի իր ելույթում նշեց, որ երկու ամիս առաջ սկսել է իշխանափոխության գործընթացը եւ «այսօր սկսվում է իշխանափոխության նոր փուլը»: Հոնորի խոսքերով, իրենք ղեկավարում են ղեկավարը շարունակել մինչև վերջ, մինչև նախագահ Ռոբերտ Բոչարյանի հեռանալը: «Մեր ղեկավարը չի ավարտի այնքան ժամանակ, քանի դեռ չընտրված նախագահը հրաժարական չտա», ասաց Բազեյանը:

Կազմող կուսակցությունների հետ: Գալաթյանի ասելով, մինչև արդի 12-ը կուսակցային ղեկ է ազատի սա վստահության հանրակրթի հարցը մտնում է խորհրդարանի օրակարգ, քե՛ն ոչ: «Սա է մեր փոխգիշերը», ասաց Գալաթյանը:

«Մայր կուսակցության» (այսօր ներկայացվեց Կոմկուսը) ազգայնորդ Ռոբերտ Թովմասյանի իր ելույթով ցուցաբերեցին հետևաբար խորհրդային ժամանակները, երբ ամեն ինչ լավ էր, մարդիկ ունեին ազխասանք, արդու էին արժանավայել կյանքով: Կոմունիստների առաջնորդի ելույթը, սակայն, կարոսախա չառաջացրեց հավաքվածների շրջանում:

Դեմոկրատների առաջնորդ Արամ Ազատյանը, որը ժամանակին գործ էր ստացել նախագահ Բոչարյանի նստավայրում, խոսեց կոնյակի գործարանում, իր խոսքերով, անհետացած կոնյակի սոյորի մասին: Բայց գլխավոր խնդիրը, ըստ Ազատյանի, «այս արդիի իշխանությունից ազատվելն է»:

Արամ Ազատյանի Ազատյանի ելույթն առավել քան զգացմունքային էր: «Բարի լույս ժողովուրդ, ձեր ցավը սանձ: Ժողովուրդ, դու հաղթել ես: Դու չգիտես, քե՛ն ինչ է կատարվում նախագահականում», ասեց Գեղամյանը:

Շավարո Բոչարյանը հայտարարեց, որ «այս իշխանությունները մեզ սանում են միջնադար», հետևաբար Բոչարյանը ղեկ է հեռանալ: Նա ներկա իշխանությունների վարկեղակերպը համեմատեց Օսմանյան Թուրքիայի ղեկավարների հետ, որոնք հայտնի է, քե՛ն ինչո՞ք էին վերաբերվում հայ ժողովրդին: «Այս օրոքում նոր թափ է առնելու, իշխանությունները եթե փորձեն փակել երեւան քերո ճանապարհները, կզանակ կջարդեն», սոյախնա ընդդիմադիր Բոչարյանը նախագահ Բոչարյանին:

Վիկտոր Գալաթյանի երեւան աշխուժություն մեզրեց արեւից հյուսիս է միջինգավորների մեջ: «Բոչարյանի ռեժիմն արդեն սաղաթված է, այս խոնարհ ղեկ է հեռանալ:

Կազմող կուսակցությունների հետ: Գալաթյանի ասելով, մինչև արդի 12-ը կուսակցային ղեկ է ազատի սա վստահության հանրակրթի հարցը մտնում է խորհրդարանի օրակարգ, քե՛ն ոչ: «Սա է մեր փոխգիշերը», ասաց Գալաթյանը:

«Մայր կուսակցության» (այսօր ներկայացվեց Կոմկուսը) ազգայնորդ Ռոբերտ Թովմասյանի իր ելույթով ցուցաբերեցին հետևաբար խորհրդային ժամանակները, երբ ամեն ինչ լավ էր, մարդիկ ունեին ազխասանք, արդու էին արժանավայել կյանքով: Կոմունիստների առաջնորդի ելույթը, սակայն, կարոսախա չառաջացրեց հավաքվածների շրջանում:

Դեմոկրատների առաջնորդ Արամ Ազատյանը, որը ժամանակին գործ էր ստացել նախագահ Բոչարյանի նստավայրում, խոսեց կոնյակի գործարանում, իր խոսքերով, անհետացած կոնյակի սոյորի մասին: Բայց գլխավոր խնդիրը, ըստ Ազատյանի, «այս արդիի իշխանությունից ազատվելն է»:

Արամ Ազատյանի Ազատյանի ելույթն առավել քան զգացմունքային էր: «Բարի լույս ժողովուրդ, ձեր ցավը սանձ: Ժողովուրդ, դու հաղթել ես: Դու չգիտես, քե՛ն ինչ է կատարվում նախագահականում», ասեց Գեղամյանը:

PHOTO LINE

Կունենա՞նք երբեւէ ժողովրդավարական երկիր

Անկախության հրապարակում երկրվա հանրահավաքին ներկա բնակչության մի հատվածը (բավականին մասին ենթակությունները հակասական էին) 10-60 հազար, սակայն սա այնքան էլ անկան չէ, որովհետեւ սարածված է այն քյուր կարծիքը, քե՛ն ժողովուրդը ընդամենը միջոց է, կամ առնվազն անհրաժեշտ ֆոն, իսկ Անկախության հրապարակում հնչեց ծիս հակառակ տեսակետը, որ ժողովուրդը է ուժը, իսկ ուժը ծնում է իրավունք: Մեկ այլ հավելում էս, եթե նշանակություն չունի այդ ժողովուրդը, ինչու՞ն են մարադարալ սանող ավանդաբարիները «փակել»: Այս մասին խոսում էին հանրահավաքի ներկայացրեց, որոնցից մի ֆանիստ վկայում էին, քե՛ն իրենք ունեւ են եկել՝ էքսիմածին, Արաբիայից եւ այլ վայրերից: Հավաքված բնակչությունը սարածեւ է՝ սկսած սոցիալադեմոկրատիան մեկնաանադաիկ խավից մինչև միջին, իսկ հրապարակի ծայրամասերում օդերան շրջափակված մեծարժանային հասկաններում ակնհայտորեն իրենց կեցվածով ու հագուկադով արքեբ՝ հիմնականում երիտասարդ մարդիկ: Այս նկարագրությունը խիստ ընդհանուր լինելով, այնքան էլ սույոյ չի կարող լինել, որովհետեւ ասել, քե՛ն նրանք անարքեբ էին, կամ հեղափոխական-մարտական, նույնպես ծիս չի կարող լինել: Սակայն սոցիալական արքեբը շրջեր միավորող այս բազմությունը ներհանադեմոկրատիան միասար էր քվում: Բացի այդ, սոցիալադեմոկրատիան սարածված վախի մթնոլորտը «բանաւ առողջների համար» հասկադեմոկրատիան չէր, որովհետեւ այդպիսի սոլուարքար վեհերն են եւ նման օրերին նման վայրերում չեն հայտնվում: Նրանք

«սովորաբար» սոյախում են ղեկավարում երբ կողմնորոշումը եւ դրան հետեւող Երեւանի հասակ է արդեն: Արաբիայից եկած մի կնոջ ղեկավարում էին, քե՛ն զինվորականներով լցված ֆանի մեկնա կա Բաղրամյան ղողոցայում, իսկ կինը քե՛ն «վախեցնում են, ժողովուրդը սովից է մեռնում, դուրս կգա, քող զոնե այսոյեւ արժանադարձ մեծին»:

1988-ի հանրահավաքների փորձ ունեցողները հրապարակում կանգնածների նկարագրությունն անելիս նույնը կասեւ. սովորաբար առեւի Երեւանում կանգնում են «ժամանակից» դժգոհ եւ մարտականորեն սրամարդկավ խավերը, աշխիւնաբար տարածությունները նկարում են: Ծառերի կարծեցյալ սվալերում կանգնածները Երեւանի անորոշ ու սոյախական էին: Երեկ էլ այդպես էր: Հարթակին աշխիւններին մոտ կանգնած բազմությունը, երեւանից եւ հանրապետության մարզերից (ըստ ղեկավարների՝ Լոռի, Շիրակ, Կոտայք, Գավառ, Արմավիր եւ այլն) ինքնակազմակերպված եւ զարմանալի համբերությամբ՝ կիզիլ արեւի տակ 1 ժամից ավելի սոյախեց, մինչև «չեղած» խոսակողները կարգի բերեցին, աոյա եւ մեծ դժվարությամբ բարձրախոսները միացրին:

Իմ սոյախությունը, ինչո՞ք եւ սոյախելի էր, հանրահավաքի հիմնական ուժը համարվող ժողովուրդը սոցիալական ոլորումներից վերջնականորեն հոգնած հասկան էր, որն էլ բուն խանդավառությամբ դիմավորեց ընդդիմության առաջնորդներին, իսկ իշխանության հասցեին բացառադեմոկրատիան էին ամենամանիխար եւ կոմիս արտահայտություններ:

Գեղամյանը եւ հավելեց, որ «արդի 9-ով սկսվում է Նոր Հայաստանը»: «Մենք Ազատության հրապարակը չենք լի, ամեն օր կլինի հանրահավաք: Միեւնի ժողովուրդ, սոյախ, կարող է մինչև հանրահավաքի վերջը Քոչարյանը հրաժարական տա», ժողովրդին հորդորեց Ազատյանը:

Սիւս միասնությունը, սիւս միասնական լիդերը: Այս խոսքերով խոսակողը փոխանցվեց Արաբիայի Գեղամյանին: Նա խոսեց հոկտեմբերի 9-ի սկզբում է Նոր Հայաստանը: «Մենք Ազատության հրապարակը չենք լի, ամեն օր կլինի հանրահավաք: Միեւնի ժողովուրդ, սոյախ, կարող է մինչև հանրահավաքի վերջը Քոչարյանը հրաժարական տա», ժողովրդին հորդորեց Ազատյանը:

Դեմոկրատների առաջնորդ Արամ Ազատյանը, որը ժամանակին գործ էր ստացել նախագահ Բոչարյանի նստավայրում, խոսեց կոնյակի գործարանում, իր խոսքերով, անհետացած կոնյակի սոյորի մասին: Բայց գլխավոր խնդիրը, ըստ Ազատյանի, «այս արդիի իշխանությունից ազատվելն է»:

Արամ Ազատյանի Ազատյանի ելույթն առավել քան զգացմունքային էր: «Բարի լույս ժողովուրդ, ձեր ցավը սանձ: Ժողովուրդ, դու հաղթել ես: Դու չգիտես, քե՛ն ինչ է կատարվում նախագահականում», ասեց Գեղամյանը:

սարտիսակ անծինք ծիս արդի 5-ի հավաքի խոջոյությունը հրահրողների ղեկ, որոնք նստել էին մի ֆանի սեղանների մոտ ու լուս հետեւում էին...

Ազատության հրապարակում մեկնարկեց անժամկետ նստադուլ

Սկզբը էր 1
Չէ՛յ, մեզ մասաղ, բանվոր զորք... 80-ամյա մի կին կոկորդ ղեկավարեց միջոցառումը սկզբը: Հրապարակի արքեբ նկարներին խոսք-խոսք կանգնած մարդկային հոսանքը մրկվեցին ղեկ ղեկի հարակը, որի վրա կանգնած արտասանում էր ծեր կինը: Բուն հանրահավաքն ավելի ուշ սկսվեց: Օդերայի ղոները փակ էին, հոսանք չկար, եւ բարձրախոս օգտագործել հնարավոր չէր: Հետո, երբ գործը մի կերպ զլուխ բերվեց, ընդդիմության առաջնորդները միմյանց հերքազայելով ելույթներ ունեցան: Սակայն համաժողովրդական այն խանդավառությունը, ինչ ակնկալում էին ընդդիմության գործիչները, ակնհայտորեն չկար:

Ազատության հրապարակում հասարակության ջրավարակածների շրջանում, սոցիալական օրգանիզմի այն հատվածը, որ դժգոհ էր անկախ հասարակական ինստիտուտներից ու բարոյականությունից, օրենքներից ու իրավունքներից: Մարդիկ, ովքեր հայտնվել են ներհանրական հանրապետությունների բարդ շրջանում: Բոլոր այն հիմնախնդիրները, որ այսօր հուզում են նրանց, հոնորների ելույթներից զուգահեռ բարձրախոս հնչում էին օդում՝ բուսական, աշխատավարձ, սոցիալական ֆարսեր ու չիդեր, գործազրկություն:

Շուսիկի նույնը, որ արժանազար

վեց արդի 9-ին, ընդդիմության 2 քերի՝ «Արդարության» եւ «Ազգային միաբանության» միություն հաստատում էր: Երկու կողմի համակիրները «միացում... միացում» վանկարկումներով վերակնեցին երկար սոյախած համբերությունը:

Արդի 9-ին եղանակն անսոյախելի սախաղավ, բայց մարդիկ 2-3 ժամ համառորեն կանգնած մնացին արեւի տակ լսելով ընդդիմության գործիչներին, ակնկալելով փոփոխություններ, հուսալով ու վախենալով հուսախաբությունից:

Հանրահավաքի ավարտին ծարված երբ դեմի Մաւոնցի ղողոցալկայացավ: Վախենալով սաղաններից, «Հանրապետություն» կուսակցությունը նախագահ Ալեքեռ Բազեյանը հրաժարվեց իշխանափոխության սցենարի այդ դրվագից:

Ազատության հրապարակում մեկնարկեց անժամկետ նստադուլ: Այսօր երկրյան կրկին հանրահավաք կանցկացվի: Ա. Բազեյանը միջինգի մասնակցությունը երկրո էր ստացել: «Ամոր մեզ, եթե մի ֆայլ նախաձեռնենք», կրկնեց «Հանրապետություն» կուսակցության ղեկավարը՝ վերահաստատելով ամեն կերպ իշխանափոխության հասնելու իրենց վճարկանությունը:

Ազակցություն

Ավարտեց Թեֆեյան վարժարանների կուլեկտիվներին ֆինանսական աջակցություն սրամադրելու 2003 թ. ծրագիրը

Տարիներ առաջ ԱՄՆ-ի և Կանադայի Թեֆեյան մշակութային միության կենտրոնական վարչությունը Լոս Անջելեսում գումարած ժողովի ժամանակ, ուր ներկայացվել է Հայաստանի ուսուցիչների վիճակը, առաջարկել է յուրաքանչյուր ուսուցիչի համար հավաքել ամսական 10-ական ԱՄՆ դոլար (որը համարժեք էր այդ ժամանակին, քանի որ Լոս Անջելեսում աշխատող ուսուցիչները ստանում էին 3-ին, 4-ից 5-րդ դասը դրան օրը, ՀԹՄՍ նախագահ Ռուբեն Միրզախանյանը, վարչության անդամներ Գայանե Մուրադյանը և Մարիեսա Մակարյանը, նաև Բոստոնից ժամանած Թեֆեյան մշակութային

հետ սեր կապերի մեջ են ել մեզ, յուրաքանչյուրիս համար հաճելի երեւոյթ է, որ նրանք ժամանակ առ ժամանակ հաճախում են ու միշտ իրենց ուսուցչության կենտրոնում են դրած իրենց ուսուցչությանը: Այսօրվա սոցիալական ծանր դրսից հրամանական օգնությունը ինչ-որ չափով թեթեւացնում է հասկալի մանկավարժի հոգը: Իսկ մեր մանկավարժական խորհուրդը ջանք ու եռանդ չի խնայում մեր մասաչուսեթսի կրթելու, հայեցի դաստիարակելու համար, որն էլ դրոցին բերել է հեղինակություն:» Գյումրու դրոցի բակում սնկեցին բարդու ծառեր ու հրաժեշտ սկեցին:

Մեծ բանաստեղծ է ազգային-կուսակցական գործիչ, հրապարակախոս Վ. Թեֆեյանի ծննդյան օրը թեֆեյանցիները լավ նվեր մասնուցեցին Սեֆեյանավանի թիվ 6 Վ. Թեֆեյանի անունը կրող դրոցի կուլեկտիվին (33 ուսուցիչ և 19 գործավար): Նախ այցելեցին 270 աշակերտի համար Սոցիալիստական միջոցներով կառուցվող դրոցի նոր մասնաճեղ, զրուցեցին շինարարների հետ, որոնք էլ խոստացան մինչև սեպտեմբերի 1-ը շինելու բազմաբնակարան հանձնելու: Դրոցի սնորհ Վոլոդյա Մարտիրոսյանը սեղեկացրեց, որ 203 աշակերտ ունեցող դրոցը երկրաբարժից հետո դաստիարակել է նախկին վարչական մի շենում, որը մի կերպ հարմարեցված է դրոցին: Իսկ նոր շենի սեղանախմբային հետ ստասվում է աշակերտների թվի կտրուկ աճը: Գյումրու դրոցի համար 2003 թ. ծրագրի շրջանում 70 ուսուցիչ և 19 օժանդակ գործավարներ, որոնք էլ հանձնվեցին գումարները: Գյումրուց բերեցին դրոցում, ծանոթացան առկա դրոցներին, իսկ աշակերտական խորհուրդն իր դիմում-խնդրանքը հանձնել է ՀԹՄՍ ղեկավարին, որով խնդրում էին դրոցի ստորս դահլիճի, դասաստեղծների հասակների և մի քանի այլ վերանորոգման աշխատանքների համար նույնպես սրամադրելու:

Վարչի գյուղի Վ. Թեֆեյան դրոցում աշխատում են 70 ուսուցիչ և 19 օժանդակ գործավարներ, որոնք էլ հանձնվեցին գումարները: Գյումրուց բերեցին դրոցում, ծանոթացան առկա դրոցներին, իսկ աշակերտական խորհուրդն իր դիմում-խնդրանքը հանձնել է ՀԹՄՍ ղեկավարին, որով խնդրում էին դրոցի ստորս դահլիճի, դասաստեղծների հասակների և մի քանի այլ վերանորոգման աշխատանքների համար նույնպես սրամադրելու:

Իրականում ավելի տարածվեցին: Մասնաճյուղերն սկսեցին հստակ ծրագրով կազմակերպել նաև մի քանի ծեծանարկներ հենց վեր նվաճած հողատարածքի համար ծակերույթներ, գրեթե շինարարներ, որոնք ժամանակ էլ հավաքվում են նոր գումարներ: Անցած տարվանից գործադիր մարմինը որոշեց մի երրորդ ծեծելու՝ սխուր թե ուրախ առիթների համար ծաղկեղյակների ու նվերների համար նախատեսված գումարները հավաքվում ու փոխարենը ծառայեցվում են Հայաստանի 4 դրոցների ուսուցիչներին ու աշխատողներին դրամական օգնություն սրամադրելու: Գործադիր մարմնի որոշմամբ ամեն տարի հոկտեմբերին Հայաստանի Վահան Թեֆեյանի անունը կրող վարժարաններին սրամադրվում է լրացուցիչ վարձավճար և սարհն-սարվա վրա այդ գումարներն ավելանում են՝ նույնպես այդ դրոցների կառավարմանը:

Երեւանի Վ. Թեֆեյանի անվան կրթահամալիրի ուսուցիչներն ու աշխատակիցները (սնորհ Անահիտ Խալաթյան) դեռ 2003 թ. սարեվերջին ստացան իրենց հասանելի հանգանակության միջոցները և բաց գոհ

հետ սեր կապերի մեջ են ել մեզ, յուրաքանչյուրիս համար հաճելի երեւոյթ է, որ նրանք ժամանակ առ ժամանակ հաճախում են ու միշտ իրենց ուսուցչության կենտրոնում են դրած իրենց ուսուցչությանը: Այսօրվա սոցիալական ծանր դրսից հրամանական օգնությունը ինչ-որ չափով թեթեւացնում է հասկալի մանկավարժի հոգը: Իսկ մեր մանկավարժական խորհուրդը ջանք ու եռանդ չի խնայում մեր մասաչուսեթսի կրթելու, հայեցի դաստիարակելու համար, որն էլ դրոցին բերել է հեղինակություն:» Գյումրու դրոցի բակում սնկեցին բարդու ծառեր ու հրաժեշտ սկեցին:

Մեծ բանաստեղծ է ազգային-կուսակցական գործիչ, հրապարակախոս Վ. Թեֆեյանի ծննդյան օրը թեֆեյանցիները լավ նվեր մասնուցեցին Սեֆեյանավանի թիվ 6 Վ. Թեֆեյանի անունը կրող դրոցի կուլեկտիվին (33 ուսուցիչ և 19 գործավար): Նախ այցելեցին 270 աշակերտի համար Սոցիալիստական միջոցներով կառուցվող դրոցի նոր մասնաճեղ, զրուցեցին շինարարների հետ, որոնք էլ խոստացան մինչև սեպտեմբերի 1-ը շինելու բազմաբնակարան հանձնելու: Դրոցի սնորհ Վոլոդյա Մարտիրոսյանը սեղեկացրեց, որ 203 աշակերտ ունեցող դրոցը երկրաբարժից հետո դաստիարակել է նախկին վարչական մի շենում, որը մի կերպ հարմարեցված է դրոցին: Իսկ նոր շենի սեղանախմբային հետ ստասվում է աշակերտների թվի կտրուկ աճը: Գյումրու դրոցի համար 2003 թ. ծրագրի շրջանում 70 ուսուցիչ և 19 օժանդակ գործավարներ, որոնք էլ հանձնվեցին գումարները: Գյումրուց բերեցին դրոցում, ծանոթացան առկա դրոցներին, իսկ աշակերտական խորհուրդն իր դիմում-խնդրանքը հանձնել է ՀԹՄՍ ղեկավարին, որով խնդրում էին դրոցի ստորս դահլիճի, դասաստեղծների հասակների և մի քանի այլ վերանորոգման աշխատանքների համար նույնպես սրամադրելու:

Սեֆեյանավանի Վ. Թեֆեյանի անվ. դրոցում

Գյումրու դրոցի կուլեկտիվը, մեծ թվով է բաղկացած ու գործում, որոնցից մեկը դրոցի ուսուցիչը բաց թե ինչ արժանապատիվ ու արժանավայել կյանք ու կենցաղ ունենա: Եվ ես խորապես համոզված եմ, որ դա ուղղակիորեն կենտրոնի նախ ուսման որակի բարձրացմանը:»

Երբ համեմատելու լինեն Թեֆեյանի անունը կրող 4 դրոցները իրենց կրթական մակարդակով և թե ուսուցիչների բարձր որակներով, մի կողմից, որ դրոցն է բարձր վիճակում, և որը բարձր ուսուցչության կարի ունի:

Սեֆեյանավանի Վ. Թեֆեյանի անվ. դրոցում

Սեֆեյանավանի Վ. Թեֆեյանի անվ. դրոցի կառուցվող շենին

Նյութը և լուսանկարները տարածքում տարածվում են:

